

บทที่ 1

บทนำ

ประวัติความเป็นมา

ชาติไทยเป็นชาติเก่าแก่ มีประวัติความเป็นมาอันนับพันปี ตลอดระยะเวลาอันยาวนานนี้ ได้คงความเป็น "ไทย" ตลอดมา ทั้งนี้เพราะชาติไทยมีเอกลักษณ์ที่บ่งบอกความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน อันได้แก่ ชนบทรรมนิยมประเพณีและวัฒนธรรมของคนในชาติ ที่ได้รับการและพัฒนาให้เข้ากับสภาพการณ์มาทุกยุคทุกสมัย ชนบทรรมนิยมประเพณีเป็นวัฒนธรรมของชาติ เป็นเครื่องหมายแสดงความเป็นชาติให้ปรากฏทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต

ความหมายของ "วัฒนธรรม" นั้น ท่านผู้รู้ได้กำหนดไว้ต่าง ๆ กัน

ชานาญ รอคเทศุกัย ได้สรุปความหมายของ "วัฒนธรรม" ว่า

วัฒนธรรม คือการส่งออกซึ่งความรู้สึกนึกคิดและความเชื่อของคนใน ส่วนรวมของสังคม ซึ่งจะแสดงออกมาให้ปรากฏเห็นเป็นรูปภาษา ประเพณี กิจกรรม การละเล่น การศาสนา เป็นต้น ตลอดจนเป็นสิ่งต่าง ๆ ที่คนใน ส่วนรวมสร้างขึ้น เป็นสิ่งจำเป็นแก่วิถีชีวิตและการครองชีพ มีเรื่องปัจจัยสี่ เครื่องมือเครื่องใช้ เหล่านี้เป็นต้น ความรู้สึกนึกคิด และความเชื่อที่สำคัญ ออกมาให้ปรากฏเห็นเป็นสิ่งต่าง ๆ ดังได้กล่าวมาแล้วทั้งหมดนั้น ย่อมจะมีการ สะสมเอาไว้ ซึ่งอาจจะเป็นความทรงจำ จดไว้ในหนังสือ หรือในสิ่งต่าง ๆ ที่ สร้างขึ้นไว้ก็ได้¹

---

¹ ชานาญ รอคเทศุกัย, วรรณกรรมไทยลือ. เอกสารการนิเทศการศึกษา ฉบับที่ 158 หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู (กรุงเทพฯ: ครูสภา, 2518), หน้า 4.

การเขียนบันทึกทางภาคใต้นั้น ปราณี ขวัญแก้ว กล่าวว่า
การเขียนบันทึกทางภาคใต้ คงจะมีมาเป็นเวลานานแล้ว บันทึกในระยะ
แรกคงจะใช้อักษรขอม เพราะทางใต้เรียนอักษรขอมก่อนที่จะเรียนอักษรไทย
หนังสือที่เขียนด้วยอักษรขอมยังคงปรากฏอยู่ตามวัดต่าง ๆ เกี่ยวกับขรรมะ
เวหมนตร์คาถาหิ้งสิ้น การบันทึกด้วยตัวอักษรไทยเกิดขึ้นในระยะหลัง³

สำหรับการบันทึกวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้นั้น ชวน เพชรแก้ว กล่าวว่า
วรรณกรรมท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญยิ่งในการศึกษาเล่าเรียน กล่าวคือหลังจาก
ที่กุลบุตรได้เล่าเรียน น. โม ก. ข. ทั้งไทยและขอมจากภิกษุที่วัดจนอ่านออก
เขียนได้แล้ว จะต้องหัดสวดหนังสือจากบุค เพื่อจะได้อ่านหนังสือได้คล่องแคล่ว
และจะได้แนวทางความประพฤติที่พึงงามควบคู่ไปด้วย⁴

ดินแดนทางภาคใต้ หมายถึงดินแดนใน 14 จังหวัดทางตอนใต้ของประเทศไทย
ได้แก่ ชุมพร ระนอง ภูเก็ต พังงา กระบี่ ตรัง พัทลุง สงขลา นครศรีธรรมราช ยะลา
ปัตตานี สตูล นราธิวาส และสุราษฎร์ธานี

ชุมพร เป็นจังหวัดแรกของภาคใต้ อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ตามเส้นทางถนนเพชร
เกษม ประมาณ 498 กิโลเมตร เมืองชุมพรตั้งขึ้นเมื่อใดไม่มีหลักฐานแน่นอน แต่ปรากฏ
ในตำนานพระธาตุเมืองนครศรีธรรมราช ความตอนหนึ่งว่า

เมื่อศักราชได้ 1098 ปี พระญาศรีธรรมมาโลกราชก็สร้างการลง ณ หาก
ทรายขเลรอบ เป็นเมืองนครศรีธรรมราช... จึงพระวิศณุกรรมช่วยพระญาท้อ
พระเจดีย์ ประจุพระบรมราชันนั้นไว้ แล้วตั้งเมืองสิบสองนักษัตรขึ้นแก่เมือง

³ ปราณี ขวัญแก้ว, วรรณคดีชาวบ้านจาก "บุคคำ" เอกสารนิเทศการศึกษา
ฉบับที่ 172 หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู (กรุงเทพฯ: ครูสภา, 2518),
หน้า 2.

⁴ ชวน เพชรแก้ว และคนอื่น ๆ, นายกัน, วันคาร, โสฬศนิมิตร. (นคร-
ศรีธรรมราช: ศูนย์วัฒนธรรมภาคใต้ วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช, 2521), หน้า 3.

นครศรีธรรมราช ปิซวกตั้งเมืองสายถือตราหุมหนึ่ง ปิดลู่ตั้งเมืองตานีถือตราโค
หนึ่ง ปิซาลเมืองกะลันคันถือตราเสื่อหนึ่ง ปิเดาะเมืองปาหังถือตรากระต่าย
หนึ่ง มีมะโรงเมืองไทโรถือตรางูใหญ่หนึ่ง ปิเมเส็งเมืองพัทลุงถือตรางูเล็กหนึ่ง
ปิมะเมียมเมืองครังถือตราม้าหนึ่ง ปิเมแหมเมืองชุมพรถือตราแพะหนึ่ง ปิวอก
เมืองบันท้ายสมถือตราสิงหนึ่ง ปิระกาเมืองอุเลาถือตราไก่หนึ่ง ปิจอเมือง
ตะกั่วป่าถือตราสุนัขหนึ่ง ปิกุนเมืองกระถือตราหุมหนึ่ง เข้ากัน 12 เมือง
มาช่วยทำอิฐปูนก่อพระมหาธาตุขึ้น⁵

จากข้อความข้างต้น แสดงว่าเมืองชุมพรเป็นเมืองเก่าแก่ที่ปรากฏหลักฐานมาตั้งแต่
สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี มีส่วนร่วมในการสงครามครั้งสำคัญ ๆ มาทุกยุคทุกสมัย จน
โค้ชื่อว่า "ชาวชุมพรมีน้ำใจเป็นนักรบ"⁶ ชุมพรเป็นเมืองที่มีสภาพเป็นเมืองหน้าด่าน อัน
เปรียบเสมือนประตูเมืองที่จะก้าวไปสู่ดินแดนภาคใต้ ทั้งข้อความตอนหนึ่งซึ่งสมเด็จพระเจ้า
บรมวงศ์เธอกรมพระยาถำรงราชานุภาพ ทรงกล่าวไว้ในหนังสือประชุมพงศาวดาร ว่า

ในบรรดาหัวเมืองทางแหลมมลายู ที่ตั้งมาแต่โบราณ เมืองชุมพรประหลาด
ผิดกับเพื่อนอยู่อย่างหนึ่งที่ไม่มีตัวเมือง เหมือนเมืองไชยา เมืองนครศรีธรรมราช
เมืองพัทลุง เมืองสงขลา เมืองปัตตานี เมืองถลาง และเมืองตะกั่วทุ่งฝ่าย
ตะวันตก ล้วนมีโบราณวัตถุปรากฏอยู่ว่าเป็นเมืองมาแต่โบราณ แต่ส่วนเมือง
ชุมพร ข้าพเจ้าผู้แต่งหนังสือนี้ได้ค้นหานักแล้ว ยังมีโค้พบโบราณวัตถุเป็นสำคัญ
บางทีจะเป็นถ้วยเหตุ 2 อย่าง คือ มีที่ทำนาไมพอ คนมากอย่าง 1 อีกอย่าง 1

⁵ กรมศิลปากร, ตำนานพระธาตุเมืองนครศรีธรรมราช. พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงาน
ฉาปนกิจศพ นางยุพิน ไตรภักดิ์ 4 กันยายน 2503 (กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร,
2503), หน้า 6-8.

⁶ ประคอง พันธุรัตน์, "จังหวัดชุมพร," ท่องเที่ยวไปในประเทศไทย.
(กรุงเทพฯ: คุรุสภา, 2518), หน้า 397.

ทรงคอคอกแหลมมลายู มักเป็นสมรภูมิรบพุ่งกันตรงนั้น จึงไม่สร้างบ้านเมือง แต่ตั้งกองตั้งรักษาไว้เป็นเมืองค่าน เมืองชุมพรจึงมีศักดิ์เป็นหัวเมืองชั้นตรี มีอาณาเขตคกถึงทะเลทั้ง 2 ฝ่าย มาแต่โบราณ?

เมืองชุมพรกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์

ปัจจุบันงานทางด้านโบราณคดีในจังหวัดชุมพร ยังไม่ได้รับการค้นคว้าจากนักวิชาการมากนัก อย่างไรก็ตามได้พบร่องรอยชุมชนก่อนประวัติศาสตร์ในจังหวัดชุมพรหลายแห่ง เช่น ที่บ้านเขาสามแก้ว ตำบลนาชะอัง อำเภอเมือง บ้านเขาขุนกระหิง ตำบลขุนกระหิง อำเภอเมือง บ้านคลองเหนก ตำบลปังหวาน กิ่งอำเภอพะโต๊ะ และภาพเขียนสีที่ถ้ำพระ อำเภอเมือง⁸ โดยเฉพาะแหล่งโบราณคดีที่บริเวณแม่น้ำท่าตะเภา ในบริเวณเขาสามแก้ว ตำบลนาชะอัง อำเภอเมือง ได้ค้นพบโบราณวัตถุสมัยก่อนประวัติศาสตร์เป็นต้นมา โดยเฉพาะในยุคสำริด ได้ค้นพบกลองมะโหระทึกสำริด ในสมัยวัฒนธรรมทองซอน ถึง 3 ใบ ประมาณว่าอยู่ในช่วง 500-100 B.C. ภายในกลองได้พบรูปสัตว์สำริด เครื่องประดับสำริด และลูกปัดหินคาร์เนเลียน นอกจากนี้ยังพบลูกปัดแก้วแบบต่าง ๆ ต่างหู ภาชนะดินเผา⁹ และ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาคำรงราชานุภาพ, "ตำนานเมืองระนอง," ประชุมพงศาวดาร. ภาคที่ 50 (กรุงเทพฯ: คุรุสภา, 2519), หน้า 220.

⁸ พิสิฐ เจริญวงศ์ และคนอื่น ๆ, "ก่อนประวัติศาสตร์ภาคใต้: ข้อมูลและวิธีการศึกษา," เอกสารประกอบการสัมมนาประวัติศาสตร์สี่หังพระ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา วันที่ 12-15 สิงหาคม 2526, (เอกสารอักษรณ์).

⁹ ปรีชา นุ่นสุข, "การศึกษาเกี่ยวกับชื่อสถานที่สำคัญบนคาบสมุทรไทย: ตะกั่วป่า ไชยา และนครศรีธรรมราช," ประวัติศาสตร์และโบราณคดีนครศรีธรรมราช ชุดที่ 3 เอกสารประกอบการสัมมนาประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราช ครั้งที่ 3 วันที่ 14-18 สิงหาคม 2526 วิทยาลัยครุนครศรีธรรมราช (กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานคร, 2526), หน้า 10.

โบราณวัตถุอื่น ๆ อีกเป็นจำนวนมาก ในเขตตำบลปังหวาน ถึงอำเภอยะโยคี โค้บเครื่องมือ หินบ่่าเป็นจำนวนร้อยชิ้น และค้นพบขวานหินขัดสมัยใหม่ ที่คลองคอนตะเคียน อำเภอยะโยคี¹⁰ เป็นต้น

จากหลักฐานทางค่านโบราณคดี แสดงให้เห็นว่า ในบริเวณจังหวัดชุมพรเคยมีคนอาศัยตั้งหลักแหล่งทำมาหากินกระจัดกระจายเป็นแห่ง ๆ อย่างน้อยเมื่อประมาณ 3,000 ปีมาแล้ว¹¹ สำหรับที่ตั้งชุมชนในสมัยประวัติศาสตร์ในจังหวัดชุมพร ทราบแน่ชัดว่าเกิดเป็นรูปเป็นร่างขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีอย่างน้อยสมัยอยุธยาตอนกลาง¹²

ค่ายเหตุที่เมืองชุมพร มีสภาพเป็นเมืองหน้าด่าน เป็นสมรภูมิ รบพุ่งกันอยู่เสมอนี้เอง นอกจากจะทำให้หลักฐานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีไม่เป็นที่ปรากฏแล้ว หลักฐานทางค่านวรรณกรรมก็ไม่เป็นที่ปรากฏด้วย แม้ปัจจุบันวรรณกรรมท้องถิ่นจังหวัดชุมพรก็ยังไม่เป็นที่ปรากฏแพร่หลายเหมือนวรรณกรรมท้องถิ่นอื่น ๆ ในฐานะที่ผู้เขียนเป็นคนท้องถิ่นจังหวัดชุมพร และเกี่ยวข้องกับทางการศึกษาวรรณกรรมท้องถิ่น ทั้งทางค่านงานสอนและรายวิชาที่กำลังศึกษาอยู่ จึงมีความตั้งใจว่าจะพยายามหาโอกาสค้นคว้าเกี่ยวกับวรรณกรรมท้องถิ่นจังหวัดชุมพร เพื่อเผยแพร่เป็นวิทยาทานแก่ผู้ที่สนใจจะศึกษาค้นคว้าต่อไป และเพื่อเป็นการอนุรักษ์วรรณกรรมท้องถิ่นให้คงอยู่ตลอดไป

¹⁰ เปรมจิต ชนะวงศ์, "วิเคราะห์การใช้คำและการเรียงคำในภาษาถิ่นใต้ชุมพรและนครศรีธรรมราช," วิทยานิพนธ์ปริญญาโท บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2523, หน้า 27.

¹¹ เรื่องเดียวกัน.

¹² เรื่องเดียวกัน.

ภูมิหลังของแหล่งข้อมูล

ชุมพรตั้งอยู่บริเวณเส้นละติจูด 10° - 29' - 36" และเส้นลองจิจูด 99° - 10' - 50" มีเนื้อที่ประมาณ 6,185 ตารางกิโลเมตร¹³ ลักษณะพื้นที่ยาวขนานไปตามชายฝั่งทะเลอ่าวไทย ประมาณ 200 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดอื่น ๆ ดังนี้

- ทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัดประจวบคีรีขันธ์
  - ทิศใต้ ติดต่อกับจังหวัดสุราษฎร์ธานี
  - ทิศตะวันออก ติดต่อกับอ่าวไทยตามความยาวฝั่งทะเล 222 กิโลเมตร
  - ทิศตะวันตก ติดต่อกับประเทศพม่าและจังหวัดระนอง
- จังหวัดชุมพรแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 6 อำเภอ กับ 2 กิ่งอำเภอ คือ

1. อำเภอเมืองชุมพร
2. อำเภอปะทิว
3. อำเภอท่าแซะ
4. อำเภอสวี
5. อำเภอละแม
6. อำเภอหลังสวน
7. กิ่งอำเภอพะโต๊ะ
8. กิ่งอำเภอทุ่งตะโก

ลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบต่ำลุ่ม ๆ คอน ๆ มีป่าและภูเขาอยู่บ้าง ประชาชนประกอบอาชีพหลายอย่าง เช่น การประมง ทำป่าไม้ ทำเหมืองแร่ หาของป่า มีการเพาะปลูกที่สำคัญ ๆ คือ ห่านา ทำสวนผลไม้ สวนมะพร้าว สวนยางพารา และสวนกาแฟ เป็นต้น

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

¹³ ราชบัณฑิตยสถาน, อักษรานุกรมภูมิศาสตร์ไทย, ฉบับราชบัณฑิตยสถาน เล่ม 4 (กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน, 2509), หน้า 21.

เมืองชุมพรแต่เดิมตั้งอยู่บริเวณโคโลไม้ปรากฏหลักฐานแน่ชัด บ้างก็ว่าเดิมเมืองชุมพรตั้งอยู่ที่บ้านวัดประเคิม (ปัจจุบันคือ หมู่ที่ 2 ตำบลตากแดด อำเภอเมืองชุมพร) อยู่ห่างจากตัวเมืองชุมพรปัจจุบันประมาณ 5 กิโลเมตร ที่สันนิษฐานเช่นนี้เพราะที่ตั้งของวัดประเคิมอยู่ริมฝั่งแม่น้ำชุมพร เป็นชื่อเดียวกันกับเมืองชุมพร อีกทั้งบริเวณนี้มีวัดอยู่หลายวัด เช่น วัดประเคิม วัดนอก วัดพระขวาง และวัดวังไผ่ และยังมีหินก้อนหนึ่งอยู่ที่ถนนซอยชาวบ้านนับถือว่าเป็นของศักดิ์สิทธิ์ เป็นที่เคารพของชาวบ้าน เข้าใจกันว่าหินก้อนนี้แต่เดิมอาจจะเป็นหลักเมืองของเมืองชุมพร

ต่อมาได้ย้ายตัวเมืองไปตั้งที่บ้านท่ายาง (ปัจจุบัน คือหมู่ที่ 4 ตำบลท่ายาง) หลักฐานที่ปรากฏ คือ พ.ศ. 2357 พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยทรงส่งพระสงฆ์ไทยจำนวน 7 รูป เป็นสมณทูตไปลังกาโดยทางเรือ มีขุนทรงวิชัยกับหมื่นไกร คุมเครื่องคอกไม้เงิน คอกไม้ทอง เพื่อไปบูชาพระเจดีย์ทั้ง 15 ตำบล แต่เมื่อเรือมาถึงปากน้ำชุมพร มีคลื่นจัดเรือเกยหาดมหัศจรรย์แตก สมณทูตจึงอาศัยเรือจับปลามาขึ้นที่เมืองชุมพร ใ้ค้อาหารจากอธิการวัดท่ายาง (ปัจจุบันที่บ้านท่ายางมีวัดตั้งอยู่ติด ๆ กัน 3 วัด คือ วัดท่ายางใต้ วัดท่ายางกลาง และวัดท่ายางเหนือ)

ต่อมาเมืองชุมพรได้ย้ายมาอยู่ที่ตำบลท่าตะเภา ซึ่งเป็นที่ตั้งเมืองขณะนี้ มีหลักฐานปรากฏว่า เมื่อ พ.ศ. 2433 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินประพาสแหลมมลายู ได้เสด็จประทับแรมที่เมืองชุมพร พลับพลาที่ประทับอยู่ทางฝั่งใต้ของคลองท่าตะเภา แล้วทรงเรือข้ามไปที่บ้านท่าตะเภา เสด็จขึ้นประทับที่บ้านเจ้าเมือง จากหลักฐานนี้จะเห็นได้ว่า ครั้งหนึ่งตัวเมืองชุมพรได้มาตั้งอยู่ที่ตำบลท่าตะเภาแล้ว

เมืองชุมพรมีฐานะเป็นเมืองศรี เจ้าเมืองมีบรรดาศักดิ์เป็นพระยาชุมพรตามนามของเมือง เมืองชุมพรสมัยโบราณมีอาณาเขตกว้างขวางจกทะเลทั้ง 2 ฝั่ง มีเมืองขึ้น 7 เมือง คือ เมืองปะทิว เมืองท่าแซะ เมืองตะโก เมืองหลังสวน เมืองตระ (ปัจจุบันคือ อำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง) เมืองมะลิวัน และเมืองระนอง ภายหลังได้รวมเอาเมืองกำเนิคนพคุณ (ปัจจุบันคือ อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์) มาขึ้นด้วย ส่วนเมืองตะโกเดิมยุบมาเป็นตำบลขึ้นต่อเมืองสวี เมืองเหล่านี้ในครั้งหลังได้ถูกตัดแยกออกไปตั้งเมืองใหม่บ้าง ้วยเหตุอื่นบ้าง ทำให้เมืองชุมพรมีอาณาเขตลดน้อยลงไป

โดยที่เมืองชุมพรเป็นเมืองหน้าด่านมาแต่โบราณ มีส่วนในการสงครามปราบปรามภายในอาณาเขตหลายครั้ง จนได้ชื่อว่าชาวชุมพรมีน้ำใจเป็นนักรบ ดังที่ปรากฏในพระราชพงศาวดารอยุธยา โดยสังเขป ดังต่อไปนี้

ในแผ่นดินสมเด็จพระเพทราชา ประมาณ พ.ศ. 2246 พระยานครศรีธรรมราชแห่งเมือง มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้พระยาสุรสงครามเป็นแม่ทัพยกพระยาราชวังสันเป็นแม่ทัพเรือคุมกองทัพไปปราบปรามเมืองนครศรีธรรมราช ในฝ่ายกองทัพยกไต่ยาคราห์ผ่านมาทางชุมพร และได้เกณฑ์เอาผู้รั้งกรมการเมืองชุมพร เมืองไชยา ถิอพลหัวเมืองทั้งปวงเข้ามาบรรจบทัพกรุง ยกไปช่วยราชการสงครามครั้งนั้นด้วย

ในสมัยกรุงธนบุรี เมื่อ พ.ศ. 2310 หลวงนายสิทธิ์ เป็นที่ปลัดหัวราชการเมืองนครศรีธรรมราช แต่ยังไม่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นเจ้าเมือง ครั้นทราบว่ากรุงศรีอยุธยาเสียแก่พม่าแล้ว จึงประกาศตั้งตัวเป็นเจ้าเมืองนครศรีธรรมราช คนทั้งหลายเรียกกันว่า "เจ้านคร" มีอาณาเขตแ่ไปถึงเมืองชุมพร ครั้น พ.ศ. 2312 หลังจากที่สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชทรงปราบดาภิเษกเป็นพระมหากษัตริย์แล้ว ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพระยาจักรี (แขก) เป็นแม่ทัพไปกับพระยามราช พระยาศรีพิพัฒน์ พระยาเพชรบุรี ไปตีเมืองนครศรีธรรมราช เมืองชุมพร ซึ่งขณะนั้นกลายมาเป็นเมืองขึ้นของเมืองนครศรีธรรมราช ครั้นทราบข่าวศึกก็พากันอพยพครอบครัวหนีเข้าป่าไปสิ้น นายมันชาวเมืองชุมพรไปเที่ยวหาสมัครพรรคพวกได้เป็นอันมาก พากันเข้าสวามิภักดิ์ต่อเจ้าพระยาจักรี (แขก) และขออาสาตีเจ้าพระยาจักรีจึงบอกเข้ามาในกรุง ทรงมีพระราชดำรัสโปรดเกล้าฯ ตั้งให้นายมันเป็นพระชุมพร (เจ้าเมืองชุมพร) ให้เกณฑ์เข้าในกองทัพคราวนั้นด้วย แต่ตีเมืองนครศรีธรรมราชไม่แตก ต่อเมื่อสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชทรงยาคราห์พามาช่วย จึงตีเมืองนครศรีธรรมราชได้

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ เมื่อ พ.ศ. 2328 ในแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช พระเจ้าปะกุงแห่งพม่าได้จัดทัพใหญ่ แบ่งออกเป็น 9 ทัพ ยกมาตีไทย ทางหัวเมืองปักษ์ใต้ทัพเรือพม่ายกเข้าตีเมืองกลาง แล้วให้เนมโยขุนนรัตเป็นแม่ทัพยกมาทางเมืองกระ เมืองระนอง ตีเลยเข้าถึงเมืองชุมพร เจ้าเมืองกรมการเมืองชุมพร

เห็นว่าจะสู้รบกับพม่าไม่ไหว ค่ายกำลังพลน้อยกว่ามากนัก จึงพากันอพยพครอบครัวหนีไป เมื่อพม่าเข้าเมืองชุมพรได้ก็เผาเมืองเสีย แล้วยกทัพไปตีเมืองไชยาและเผาเมืองไชยาค่าย จากนั้นก็ยกทัพไปตีเมืองนครศรีธรรมราช และยึดเมืองไว้ได้ ทางเมืองหลวงเมื่อเสร็จศึก พม่าทางค่านกาญจนบุรี พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช จึงมีพระบรมราชโองการให้พระอนุชาธิราช กรมพระราชวังบวรมหาสุรสิงหนาท ยกทัพเรือไปช่วยหัวเมือง บังคับได้ เมื่อทัพเรือมาถึงเมืองชุมพรก็ยกพลขึ้นบก ตั้งค่ายหลวง ณ เมืองชุมพร แล้วจกทัพไปตีเมืองไชยาคืนจากพม่าค่าย ทัพไทยกับพม่าสู้รบกันถึงขั้นตะลุมบอน พม่าสู้ไม่ได้แตก กระจายไปและถูกจับเป็นเชลยส่งไปเมืองหลวงก็มาก

เมื่อ พ.ศ. 2352 พระเจ้าปะกุงแห่งพม่าให้อะเค็งหุ่่น เป็นแม่ทัพยกไปตีเมือง ถลาง เมืองระนอง ตีได้ไปถึงเมืองชุมพร ยังไม่ทันจะตีต่อไปที่อื่นก็พอดีพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระอนุชิตราชาธิราช พระราชวังบวรมหาเสนาบดียกทัพไปปราบ ขณะนั้นพม่ายังคงตั้งค่ายรักษาเมืองชุมพรอยู่ พระราชวังบวรมหาเสนาบดี จึงให้พระยาจำแสนกร (บัว) ยกทัพเข้าตีกองทัพพม่าแตก กลับไป ทัพหลวงที่ยกมาคราวนี้ ตั้งอยู่ ณ เมืองชุมพร เป็นเวลานาน และได้ส่งทหารออกไป ปราบปรามทำลายพม่าจนหมดสิ้น จึงยกกองทัพกลับ

เมื่อ พ.ศ. 2484 ญี่ปุ่นได้ยกพลขึ้นบกที่ปากน้ำชุมพร เพื่อจะเดินทางไปยังพม่า เกิดสู้รบกับชาวเมืองชุมพร ที่สะพานท่านางสังข์ ตำบลท่าแยง อำเภอเมืองชุมพร การสู้รบ ครั้งนี้มีทั้งผู้ชน ทหาร ตำรวจ ทหารบก ข้าราชการพลเรือน และประชาชน ชาวชุมพรผู้ รักชาติ เข้าร่วมต่อสู้กับญี่ปุ่นอยู่นานประมาณ 5 ชั่วโมงเศษ ต่อเมื่อรัฐบาลไทยกับญี่ปุ่นได้ทำ สัญญาตกลงร่วมกัน จึงได้หยุดการสู้รบ ยอมให้ญี่ปุ่นเดินทัพผ่านไปพม่าได้สะดวก ผลจากการ สงครามครั้งนี้ (สงครามโลกครั้งที่ 2) เมืองชุมพรถูกทำลายเสียหายโดยฝ่ายเครื่องบินของ สัมพันธมิตร ห้างสถานที่ราชการ บ้านเรือนและทรัพย์สินของราษฎร ตลอดจนชีวิตข้าราชการ และประชาชนชาวชุมพรค่าย

เนื่องจากชุมพรเคยเป็นเมืองใหญ่ เป็นเมืองหน้าด่านที่สำคัญในอดีต มีเมืองขึ้นหลายเมือง ชาวชุมพรได้เคยเล่าเรื่องที่เกี่ยวข้องกับบ้านเมืองและสังคมในสมัยต่าง ๆ ไว้เป็นตำนานบ้าง นิทานบ้าง อีกทั้งยังมีบทขับร้องเพลงพื้นเมือง สืบทอดต่อกันมาให้คนรุ่นหลังได้รู้จัก และได้ค้นคว้าศึกษาประวัติศาสตร์โบราณคดี และขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ¹⁴

ความสำคัญของเรื่องที่วิจัย

วรรณกรรมพื้นบ้านประเภทนิทานชาดก และนิทานประโลมโลกของชาวภาคใต้นั้น มีเป็นจำนวนมาก ทั้งที่ปริวรรตเป็นตัวอักษรไทยปัจจุบันแล้วและยังไม่ได้ปริวรรต วรรณกรรมเหล่านี้เขียนตามสำเนียงภาษาใต้ มุ่งเอาการอ่านออกเสียงเป็นสิ่งสำคัญ การสะกดการันต์จึงแตกต่างไปจากอักษรวิจิตรของภาคกลาง แม้จะใช้อักษรแบบเดียวกันก็ตาม สำหรับเนื้อหาทั่วไปของวรรณกรรมภาคใต้นั้น ประทีป ชุมพล ได้จัดแบ่งไว้ในหนังสือ วรรณกรรมภาคใต้ สรุปได้ดังนี้

1. ประเภทศาสนา เช่น พระมหาชาติคำกาพย์ พระเวสสันดรคำกาพย์ พระมาลัยคำกาพย์ พระนิพพานโศก พระเจ้าห้าองค์ พระพุทธทำนาย ฯลฯ

2. ประเภทนิทาน แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

2.1 นิทานที่แต่งเค้าโครงเรื่องเอง เช่น มโนราห์นิบาคคำกาพย์ วันคาร คำกาพย์ สัมประคน กวชวาคำกาพย์ เจ็ดจา ฯลฯ

2.2 นิทานที่เอาเค้าโครงเรื่องไปจากวรรณกรรมภาคกลาง แล้วไขประยুক্তใหม่ด้วยสำนวนภาษาใต้ เช่น กายนครคำกาพย์ การระเเกศ โคนุครคำกาพย์ ชาลวัน นางสิบสอง พระลักษณวงศ์ พระวรวงศ์ ฯลฯ

¹⁴ คุรุยละเอียดเกี่ยวกับประวัติเมืองชุมพร จาก : ประคอง พันธุ์พันธ์, "จังหวัดชุมพร," ท่องเที่ยวไปในประเทศไทย (กรุงเทพฯ: คุรุสภา, 2518), หน้า 392-397. และ

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชุมพร, นิทานพื้นบ้านจังหวัดชุมพร (ชุมพร: องค์การบริหารส่วนจังหวัดชุมพร, 2525), หน้า 1-7.

3. ประเภทสุภาษิต เช่น คำกลอนสอนใจชาบทูจิง โคลงสุภาษิต คำกลอน

ก. ข้อ ก. กา สุภาษิต

4. ประเภทนิราศ เช่น พระราชนิราศเมืองว่างกุ้ง

5. ประเภทคำร่า เช่น ปฐม ก กา คำร่าคุณลักษณะวิธ

6. ประเภทกฎหมายต่าง ๆ

7. ประเภทตำนาน เช่น ตำนานเมืองนครศรีธรรมราช¹⁵

ในบรรดาวรรณกรรมภาคใต้ที่ปรากฏเป็นหลักฐาน มีอยู่เรื่องหนึ่งน่าสนใจมาก เป็นวรรณกรรมที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายในท้องถิ่นจังหวัดชุมพร คือ วรรณกรรมเรื่องไกรสิทธิ์ วรรณกรรมเรื่องนี้มีลักษณะเด่นชวนสนใจอยู่หลายประการ ดังนี้

1. เป็นวรรณกรรมที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายในท้องถิ่นจังหวัดชุมพร
2. เป็นวรรณกรรมที่ยังไม่ปรากฏว่ามีผู้ปริวรรต หรือวิเคราะห์-วิจัย มาก่อน
3. เป็นวรรณกรรมที่ปรากฏต้นฉบับเป็นสมุดข่อย (บุคชาว) ครบบริบูรณ์
4. จากการค้นคว้าและสอบถามจากแหล่งรวบรวมข้อมูลวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้

ปรากฏดังนี้

4.1 งานบริการหนังสือภาษาโบราณ กองหอสมุดแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร ไม่ปรากฏวรรณกรรมเรื่องนี้

4.2 จากการสอบถามจากศูนย์วัฒนธรรมภาคใต้ ซึ่งเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลทางด้านวรรณกรรมภาคใต้ เช่น จังหวัดนครศรีธรรมราช และจังหวัดสงขลา ยังไม่ปรากฏวรรณกรรมเรื่องนี้

4.3 จากการสอบถามหัวหน้าศูนย์วัฒนธรรมภาคใต้ วิทยาลัยครูสุราษฎร์ธานี สรุปได้ว่า ที่ศูนย์วัฒนธรรมภาคใต้ วิทยาลัยครูสุราษฎร์ธานีมีวรรณกรรมเรื่องไกรสิทธิ์ (ฉบับหนังสือบุค) อยู่ครึ่งบุค (ฉบับสมบูรณ์จะมี 5 บุค) และเท่าที่สอบถามจากชาวบ้านผู้สูงอายุซึ่ง

¹⁵ ประทีป ชุมพล, บรรณาธิการ, วรรณกรรมภาคใต้ วารสารโบราณคดี คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร (กรุงเทพฯ: ศึกษาสัมพันธ์, 2519), หน้า 5-8.

เป็นคนท้องถิ่นหลาย ๆ ท่าน ปรากฏว่าเคยได้ยินได้ฟังเรื่องไกรสิทธิ์มาบ้าง แต่คงจะไม่แพร่หลายเหมือนในท้องถิ่นจังหวัดชุมพร¹⁶

5. วรรณกรรมเรื่องนี้ เป็นวรรณกรรมชาวบ้าน การบันทึกก็เป็นไป
ในลักษณะของการเล่าเรื่องแบบชาวบ้าน แม้จะนำมาบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรก็ยังไม่มุ่งเน้น
เพื่อการอ่าน (สวด) สู้กันฟังเพื่อความสนุกสนาน เพลิดเพลิน แต่ก็ได้สอดแทรกคติธรรมและ
ข้อคิดเอาไว้ด้วย

6. วรรณกรรมเรื่องนี้ ยังเป็นที่จดจำกันได้ในกลุ่มผู้สูงอายุส่วนมาก โดยเฉพาะผู้ที่มีอายุ
60 ปีขึ้นไป และเป็นคนในท้องถิ่นจังหวัดชุมพรมาแต่กำเนิด ทั้งผู้ที่อ่านออกเขียนได้ และผู้
ที่อ่านหนังสือไม่ออก

7. วรรณกรรมเรื่องนี้ มีลักษณะที่น่าสนใจทางด้านภาษาศาสตร์อยู่มาก เช่น
ลักษณะพิเศษของเสียงพยัญชนะท้าย ก / -k / คือคำที่มีพยัญชนะท้ายเป็นเสียง ก / -k /
ในคำที่เป็นคำตายสระเสียงยาวของภาษาไทยมาตรฐาน เช่น ปาก มาก ยาก จาก ออก
คอก เรียบ ฯลฯ จะกลายเป็นเสียงกัก / -ʔ / ในภาษาถิ่นจังหวัดชุมพร¹⁷ และลักษณะ
เช่นนี้จะปรากฏอยู่ในวรรณกรรมเรื่องไกรสิทธิ์มากมาย

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

¹⁶ สัมภาษณ์ ชวน เพชรแก้ว อาจารย์ประจำภาคภาษาไทย วิทยาลัยครู
สุราษฎร์ธานี วันที่ 7 ธันวาคม 2525.

¹⁷ เป็นลักษณะที่เกิดขึ้นในทุกท้องถิ่นของจังหวัดชุมพร และลักษณะเช่นนี้จะปรากฏ
ในภาษาถิ่นภาคใต้บางถิ่นด้วย เช่น บางอำเภอของจังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นต้น กู
ธีระพันธ์ ล. ทองคำ, เสียงและระบบเสียงในภาษาไทยถิ่นใต้ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
16 อำเภอ (กรุงเทพฯ: สถาบันภาษาศาสตร์กลางกรมมหาวิทยาลัย, 2521).

ตัวอย่างคำที่มีพยัญชนะท้ายเป็นเสียง ก / -k / ในคำตายเสียงยาวของภาษาไทยมาตรฐาน ซึ่งจะเป็นเสียง กัก / -ʔ / (glottal stop) ที่ปรากฏในวรรณกรรมเรื่องไกรสิทธิ์

ตารางที่ 1

เปรียบเทียบภาษาไทยมาตรฐานกับภาษาไทยถิ่น
จังหวัดชุมพร ที่ปรากฏในเรื่องไกรสิทธิ์

ภาษาไทยมาตรฐาน	ภาษาไทยถิ่นชุมพรจากเรื่องไกรสิทธิ์
1. เห็น <u>คอก</u> นุชบา	1. เห็น <u>เกาะ</u> นุชสะบา
2. <u>ชั้น</u> นอ <u>ก</u> ชาวพารา	2. <u>ชน</u> น <u>าะ</u> เขาภารา
3. <u>บอก</u> แก <u>น</u> ายา	3. <u>บ</u> าย <u>ะ</u> แก <u>น</u> ายา
4. <u>ออก</u> มา <u>น</u> หน้าไป <u>สัง</u>	4. <u>เอ</u> าย <u>ะ</u> มา <u>น</u> น <u>ำ</u> ไป <u>สัง</u>
5. <u>ง</u> อ <u>ก</u> ขึ้น <u>ช</u> าง <u>ท</u> าง	5. <u>ง</u> าย <u>ะ</u> เช <u>น</u> ช <u>าง</u> ท <u>าง</u>
6. ร <u>อง</u> ร <u>ี</u> ย <u>ก</u> เ <u>า</u> ไป	6. ร <u>อง</u> ร <u>ี</u> ย <u>ะ</u> เ <u>า</u> ไป
7. <u>จะ</u> พ <u>ระ</u> ร <u>าก</u> จ <u>าก</u> ก <u>ัน</u>	7. <u>จะ</u> พ <u>ระ</u> จะ <u>ก</u> ัน

นอกจากนี้ในวรรณกรรมเรื่องไกรสิทธิ์ ยังมีคำภาษาไทยภาคใต้โบราณที่น่าสนใจปรากฏอยู่เป็นจำนวนมาก เช่น

- เสกสา (ลำบาก)
 ราสา (มากมาย)
 คราว (รอ, คอย)
 รายมาย (พุคจาไม่รู้จักจบลิ้น)

เนื่องจากวรรณกรรมท้องถิ่นจังหวัดชุมพรที่ปรากฏเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นจริง ๆ เป็นสิ่งที่หาได้ยาก ด้วยเหตุผลดังกล่าวแล้วข้างต้น ประกอบกับในช่วงระยะเวลาี้ ยังมีหลักฐานทางคำานตัวบุคคลที่จะให้ข้อมูลได้ใกล้เคียงความเป็นจริงที่สุดเกี่ยวกับวรรณกรรมเรื่องไกรสิทธิ์ จึงนับเป็นโอกาสอันดียิ่งที่จะได้นำเอาวรรณกรรมท้องถิ่นเรื่องนี้มาศึกษาวิเคราะห์และเผยแพร่ ก่อนที่หลักฐานต่าง ๆ จะสูญหายไป

วรรณกรรมเรื่องไกรสิทธิ์ มีข้อที่ควรพิจารณาได้ว่า เป็นวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้ ที่น่าจะแต่งและเขียนขึ้นโดยคนในท้องถิ่นจังหวัดชุมพร หรือบริเวณจังหวัดใกล้เคียง¹⁸ ด้วยเหตุผลคือ

1. จากหลักฐานที่ปรากฏหึ่งจากต้นฉบับที่เป็นสมุดข่อย (หนังสือข่อย) และการสอบถามจากผู้สูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) ซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในท้องถิ่นจังหวัดชุมพรมาตลอด ปรากฏว่าวรรณกรรมเรื่องนี้แพร่หลายมากในท้องถิ่นจังหวัดชุมพร¹⁹ และยังเป็นที่ยกจำกันได้ โดยการท่องปากเปล่า

2. ถ้าพิจารณาโดยยึดแนวภาษาศาสตร์ จะพบว่า ภาษาถิ่นจังหวัดชุมพรและบริเวณจังหวัดใกล้เคียง คำที่มีพยัญชนะท้ายเป็นเสียง ก / -k / ในคำที่ประสมด้วยสระเสียงยาวในภาษาไทยมาตรฐาน จะออกเสียง / -k / แต่ในภาษาถิ่นจังหวัดชุมพรและบริเวณจังหวัดใกล้เคียง เช่น จังหวัดระนอง จังหวัดภูเก็ต จังหวัดพังงา จังหวัดกระบี่ และบางอำเภอในจังหวัดสุราษฎร์ธานี จะออกเป็นเสียงกัก / -ʔ / แทนเสียง ก และลักษณะดังกล่าวจะปรากฏในวรรณกรรมเรื่องไกรสิทธิ์ ด้วย เช่น

¹⁸ ใ้แก่บางอำเภอในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ บางอำเภอในจังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดระนอง ภูเก็ต พังงา และกระบี่

¹⁹ นอกจากนี้วรรณกรรมเรื่องไกรสิทธิ์ยังมีปรากฏบ้างแถบจังหวัดใกล้เคียง แต่ไม่แพร่หลายนัก เช่น ที่ศูนย์วัฒนธรรมภาคใต้จังหวัดภูเก็ต และที่ศูนย์วัฒนธรรมภาคใต้จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ปะ (ปาก)

มะ (มาก)

เงาะ (งอก)

ท่วยเหตุมลทินกล่าว ทำให้หน้าเชื่อว่าวรรณกรรมเรื่องไกรสิทธิ์ เป็นวรรณกรรม
ท้องถิ่นจังหวัดชุมพรหรือจังหวัดใกล้เคียง

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อเสนอลักษณะอักษรและอักษรวิธีในการบันทึกวรรณกรรมลายลักษณ์จากต้นฉบับหนังสือปุก (สมุดข่อย)
2. เพื่อเสนอแนวคิกทางคำประเพณีสงคทที่ปรากฏอยู่ในวรรณกรรมเรื่องไกรสิทธิ์
3. เพื่อศึกษาถึงคำนิยมในการเล่าเรื่องแบบชาวบ้าน
4. เพื่อศึกษาวรรณกรรมเรื่องไกรสิทธิ์ทางคานธรรมเนียมนิยมในการแต่ง การดำเนินเรื่อง การตีความหมายของเนื้อเรื่องในแง่วรรณกรรม และการประเมินค่าทางคานสุนทรียภาพ
5. เพื่ออนุรักษ์และเผยแพร่วรรณกรรมเรื่องไกรสิทธิ์ ซึ่งเป็นวรรณกรรมที่ปรากฏอยู่ในท้องถิ่นจังหวัดชุมพร
6. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้สนใจจะศึกษาวรรณกรรมชาวบ้านภาคใต้ โดยเฉพาะวรรณกรรมที่เขียนขึ้นจากเรื่องราวที่ท่องจำทอ ๆ กันมาแบบมุขปาฐะ

สมมุติฐานในการวิจัย

1. วรรณกรรมท้องถิ่นจังหวัดชุมพรเรื่องไกรสิทธิ์ น่าจะเป็นวรรณกรรมที่มีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง เพราะมีภูมิหลังอันสำคัญ คือภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่น
2. วรรณกรรมเรื่องไกรสิทธิ์ น่าจะเป็นเรื่องที่ยึดเป็นลายลักษณ์แล้วคนรุ่นหลังที่ไค้ฟังผู้อื่นสวคอบ่อยๆ สามารถจกจำเรื่องราวต่างๆได้ จึงกลายเป็นเรื่องที่ท่องจำกันไค้แมไ้ใหญ่ผู้เฒ่าหนังสือไม่ออก

3. การศึกษาวรรณกรรมเรื่องไกรสิทธิ์ น่าจะพิจารณาวิเคราะห์ลักษณะการบันทึกอักษรและอักษรวินัย ส่วนการวิเคราะห์เนื้อหาควรพิจารณาวิเคราะห์ทั้งเชิงสังคมและเชิงวรรณกรรม

ขอบเขตของการวิจัย

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยจะทำการศึกษาวิเคราะห์เฉพาะวรรณกรรมเรื่องไกรสิทธิ์ที่ปรากฏอยู่ในท้องถิ่นจังหวัดชุมพร โดยยึดเอาฉบับที่ปรากฏหลักฐานอยู่ในท้องถิ่นอำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ซึ่งเป็นฉบับที่ได้รับความอนุเคราะห์จากอาจารย์วงศ์ เขาวนงศ์^๑ เป็นหลักในการวิเคราะห์ เพราะเป็นฉบับที่มีเนื้อหาสมบูรณ์ที่สุดเท่าที่ปรากฏ อีกทั้งสำนวนภาษาที่เข้าใจง่ายกว่าฉบับอื่น การวิเคราะห์จะแบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ

1. ด้านอักษรวินัย จะศึกษาเกี่ยวกับการบันทึกวรรณกรรมลายลักษณ์ ในลักษณะของวรรณกรรมชาวบ้าน วิเคราะห์ลักษณะอักษรและอักษรวินัยของภาษาถิ่นใต้ วิเคราะห์การใช้คำศัพท์ที่ปรากฏในเรื่องไกรสิทธิ์

2. ด้านวรรณกรรม จะศึกษาในลักษณะวรรณกรรมท้องถิ่น ลักษณะคำประพันธ์แก่นของเรื่อง โครงเรื่อง ฉาก ตัวละคร ค่านิยมทางสังคม ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ คุณค่าในเชิงสุนทรียะ และแนวคิดจากวรรณกรรมในเชิงสังคม

งานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

การค้นคว้าวรรณกรรมท้องถิ่นของไทย ส่วนใหญ่จะเป็นการค้นคว้าเพื่อรวบรวมมากกว่านำมาวิเคราะห์วิจัย ทั้งนี้อาจเป็นด้วยเหตุผลหลายประการ เช่น

1. จุดมุ่งหมายสำคัญในการศึกษาวรรณกรรมท้องถิ่นก็เพื่ออนุรักษ์วรรณกรรมท้องถิ่นนั้น ๆ ให้คงอยู่ในรูปแบบเดิมให้มากที่สุด ฉะนั้นการค้นคว้าเบื้องต้นจึงมักจะเป็นไปในรูปแบบของการรวบรวมเอาไว้มากกว่าการนำมาวิเคราะห์วิจัย

2. วรรณกรรมท้องถิ่น เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นเฉพาะถิ่น ภาษาและคำศัพท์ในเรื่องเป็นภาษาถิ่นและจะมีคำโบราณปนอยู่ด้วย การศึกษาค้นคว้าจึงอยู่ในวงแคบ ผู้ศึกษาค้นคว้าต้องมีความรู้เกี่ยวกับภาษาและคำศัพท์ของท้องถิ่นนั้น ๆ ด้วย

อย่างไรก็ตามการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับวรรณกรรมท้องถิ่นของไทยก็มีมานานแล้ว และนับเป็นการค้นคว้าที่แพร่หลายพอสมควร

กึ่งแก้ว อัครดากร ได้เสนอผลงานค้นคว้าทางด้านคติชนวิทยา ไว้ในหนังสือชื่อ คติชนวิทยา²⁰ หนังสือเรื่องนี้ผู้จัดทำมีจุดมุ่งหมายที่จะเสนอผลงานในแนวกว้าง โดยรวบรวมข้อเขียนสั้น ๆ แนะนำเนื้อหาวิชา ตลอดจนแง่คิดวิจารณ์ต่าง ๆ และได้เสนอวิธีการค้นคว้าวิจารณ์ในแนวคิดว่า มีความจำเป็นต้องมีกระบวนการศึกษาเป็นขั้นตอน คือ

1. การรวบรวมบรรณานุกรม
2. การศึกษาผลงานที่ปรากฏ
3. การรวบรวมข้อมูลประเภทต่าง ๆ
4. การจำแนกข้อมูล

หนังสือนี้ได้กล่าวถึง "คติชนวิทยา" ว่า นักมานุษยวิทยาเริ่มหันเหความสนใจมาสู่วิถีชีวิตของประชาชน เมื่อประมาณร้อยปีเศษมานี้ มีการรวบรวมข้อมูลจากปากคำของชาวบ้าน รวมทั้งสิ่งอ้างอิงต่าง ๆ อันพึงจะกำหนดได้ในสังคม และได้ให้ความเห็นของวิชาคติชนว่าเป็นวิชาที่อยู่ระหว่างวรรณคดีและมานุษยวิทยา เป็นวิชาที่มีเนื้อหาใหญ่เกินกว่าที่จะปะปนอยู่ในวิชาใดวิชาหนึ่ง ข้อมูลประเภทที่ใช้ด้อยค่าเป็นส่วนที่กว้างขวางมาก มีทั้งนิทาน ภาษิต ปริศนา คำพังเพย และบทเพลง สิ่งเหล่านี้ล้วนมีคุณค่าทางวรรณศิลป์อยู่มากบางน้อยบ้าง และการศึกษาคติชนดังกล่าว มีลักษณะคล้ายคลึงกับการศึกษาวรรณคดี โดยเฉพาะในกระบวนการวิจัยและวิจัยคุณค่า ส่วนเนื้อหานั้นในบางเรื่องก็เป็นอันเกี่ยวข้องกับวรรณคดี เช่น ชุนช่างชุนแผน พระลอ หรือไกรทอง ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า เรื่องส่วนใหญ่ในวรรณคดีนั้น ก็ถือกำเนิดมาจากวัฒนธรรมมุขปาฐะแทบทั้งสิ้น และแม้ว่าคติชนจะเป็นผลลัพธ์ของอดีต แต่ก็ก็เป็นกระบอกเสียงของปัจจุบัน อีกสิ่งหนึ่งที่สร้างความตื่นตัวทางการศึกษาวรรณคดีคือ ชาตินิยม อันเป็นเครื่องแสดงเอกลักษณ์ของชาติ

²⁰ กึ่งแก้ว อัครดากร, คติชนวิทยา. เอกสารการนิเทศการศึกษา ฉบับที่ 184 หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู (กรุงเทพฯ: กุรุสภา, 2520), หน้าคำปรารภของผู้รวบรวมและเรียบเรียง.

กุหลาบ มัลลิกะมาส ได้เสนอผลงานค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องราวของชาวบ้านไว้ในหนังสือ คติชาวบ้าน โดยบอกจุดมุ่งหมายของการค้นคว้ารวบรวมเอาไว้ว่า เพื่อเป็นขั้นหนึ่งของการศึกษาและเพื่อเป็นแนวทางให้ก้าวสู่ขั้นต่อไป ลักษณะของเนื้อหา แบ่งเป็น 2 บท คือ คติชาวบ้าน และนิทานชาวบ้าน และได้แสดงความคิดเห็นเอาไว้ในหนังสือเล่มนี้ว่า

"คติชาวบ้านและนิทานชาวบ้าน เป็นสมบัติของคนธรรมดาพื้นบ้านพื้นเมืองทั่วไป ซึ่งเป็นพลเมืองส่วนใหญ่ของประเทศ คติชาวบ้าน เป็นเครื่องแสดงระดับวัฒนธรรม ศิลปะ ความเชื่อถือ ความต้องการ แนวความคิด อุดมคติ และสิ่งอื่น ๆ อีกหลายประการ ซึ่งอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า เป็นเครื่องบอกลักษณะของสภาพชีวิตและสังคมของคนในถิ่นต่าง ๆ ตามกาลเวลาที่ล่วงมา จึงเป็นที่ประจักษ์ชัดซึ่งความเป็นชาติอย่างแท้จริงของแต่ละชาติแต่ละภาษา วรรณคดีสำคัญ ๆ หลายเรื่องก็มีที่มาจากเรื่องของชาวบ้านนี้เอง การพิจารณาอย่างยากเป็นอาจทำให้ผู้ไม่สนใจอย่างแท้จริงเห็นว่า คติชาวบ้าน และนิทานชาวบ้าน เป็นเรื่องเล็กน้อยและพื้น ๆ เกินไปก็อาจเป็นได้ แต่โดยแท้จริงแล้วมีคุณสมบัติอันควรแก่การศึกษาให้ลึกซึ้ง เพื่อความรู้ความเข้าใจในมนุษย์และสังคมของมนุษย์ให้ยิ่งขึ้น"²¹

บุษ เกษคำรณ ได้กล่าวถึงคุณค่าของวรรณกรรมชาวบ้านไว้ในหนังสือ นิทานชาวบ้านของไทย ว่า "ให้ทั้งความรู้ความเข้าใจในชนบทชนบทนิยมประเพณี วัฒนธรรม ตลอดจนความเชื่อของแต่ละท้องถิ่นว่ามีอย่างไร นอกจากนั้นนิทานยังให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินแก่เด็กและผู้สนใจ เพราะนิทานบางเรื่องอาจไม่เคยได้ฟังได้ยินมาก่อน เพราะเป็นเรื่องเฉพาะถิ่นเท่านั้น"²²

²¹ กุหลาบ มัลลิกะมาส, คติชาวบ้าน. (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2518) หน้าคำนำ.

²² บุษ เกษคำรณ, นิทานชาวบ้านของไทย. (กรุงเทพฯ: คลังวิทยา, 2510), หน้า 1.

ภิญโญ จิตต์ธรรม ได้เสนอผลงานค้นคว้าเกี่ยวกับเพลงชาวนานในหนังสือ คหิชาชาวนาน และได้อธิบายเกี่ยวกับคหิชาชาวนาน สรุปได้ว่า ในประเทศไทยมีคหิชาชาวนานมาก แต่ยังไม่ใครรวบรวมและศึกษาค้นคว้าอย่างจริงจัง เฝิงจะมีผู้สนใจเก็บรวบรวมและศึกษาค้นคว้า เช่น เพลงกล่อมเด็ก ปริศนาคำทาย นิทานชาวนาน และอื่น ๆ คหิชาชาวนานเป็นเรื่องของชาวนาน ซึ่งเป็นมรดกตกทอดกันมาแต่บรรพบุรุษ เป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นความเป็นไปของชาวนานและประเทศชาติ แสดงให้เห็นว่า ชาติใดมีอะไรเป็นปึกแผ่น ผู้ศึกษาจะไ้รู้จักชีวิตของบรรพบุรุษ และจะไ้รู้จักตัวเองดีขึ้น ²³

สุวิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการศึกษาวรรณกรรมพื้นบ้านไว้ในหนังสือ คหิชาชาวนานปักษ์ใต้ ว่า "ก่อให้เกิดความเพลิดเพลินบันเทิงใจ ให้ความรู้เรื่องภาษา ศัพท์ และสำนวน สะท้อนให้เห็นวัฒนธรรม ประเพณีบางอย่าง ตลอดจนสภาพภูมิประเทศ ภูมินามวิทยา และภาวะสังคม เป็นประโยชน์ในด้านการอบรมสั่งสอน ชี้นำปฏิบัติธรรม และยังเกิดผลอื่น ๆ" ²⁴

ประทีป ชุมพล ได้แนะนำวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้ไว้ในหนังสือ วรรณกรรมภาคใต้ หลายเรื่องด้วยกัน พร้อมทั้งสรุปเรื่องโดยสังเขปไว้ด้วยเป็นบางเรื่อง เช่น พระมหาชาติคำกาพย์ พระเวสสันดรคำกาพย์ พระมาลัยคำกาพย์ พระนิพนพานโสศ สมุคประตม พระเจ้าทองคำ มงคลหิปปณี ธรรมะคำกาพย์ พระมหาชากก เจ็กรจา กาชาวคำกาพย์ พระวรเนตร พระวรวงค์ ท้าวชุมพู การะเกก คำกลอนสอนใจชายหญิง ฯลฯ ²⁵

²³ ภิญโญ จิตต์ธรรม, คหิชาชาวนาน. อดั้บ 1 เพลงชาวนาน. (สงขลา: โรงพิมพ์เมืองสงขลา, 2516).

²⁴ สุวิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, คหิชาชาวนานปักษ์ใต้. (กรุงเทพฯ: แพร่พิทยา, 2510), หน้า 188.

²⁵ ประทีป ชุมพล, เรื่องเกิม. หน้า 2-8.

สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตสงขลา ใ้รวบรวมหนังสือปึกไว้เป็นจำนวนมาก บางเรื่องก็ได้ตีพิมพ์ออกเผยแพร่แล้ว เช่น สุทธิกรรมชาดก มหาราชคำฉันท์ มหาชาดก มโนราห์นิบาค ฯลฯ

ศูนย์วัฒนธรรมภาคใต้ วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช ใ้รวบรวมหนังสือปึกไว้เป็นจำนวนมาก บางเรื่องก็ได้ตีพิมพ์ออกเผยแพร่แล้ว เช่น สุบินสำนวนเก่า กายนคร พระรอดเมรั โสฬสนิมิต นายคั้น วันคาร ฯลฯ

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชุมพร ใ้รวบรวมจักพิมพ์ นิทานพื้นบ้านจังหวัดชุมพร พิมพ์ออกเผยแพร่เนื่องในโอกาสฉลองกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี และเพื่อเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่จะได้ตกทอดไปถึงลูกหลานต่อไป เนื้อหาของหนังสือเล่มนี้แบ่งออกเป็น 3 ภาค ภาคที่ 1 เป็นภาคนิทาน ประกอบด้วยนิทานขนาดสั้นที่รวบรวมจากปากคำของชาวบ้านในท้องถิ่นจังหวัดชุมพร จำนวน 83 เรื่อง ภาคที่ 2 เป็นภาคตำนาน เป็นลักษณะของเรื่องเล่าถึงความเป็นมาของสถานที่ต่าง ๆ ในท้องถิ่นจังหวัดชุมพร จำนวน 27 เรื่อง ภาคที่ 3 เป็นภาคเพลงพื้นเมือง และมีการอธิบายคำศัพท์ และบอกรายชื่อผู้ให้ข้อมูลเอาไว้ด้วย²⁶

อุดม หนูทอง ได้เสนอผลงานค้นคว้าเกี่ยวกับวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้ในหนังสือ วรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้ ประเภทนิทานประโลมโลก โดยกล่าวถึงความเป็นมาและลักษณะทั่วไปของวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้ รูปแบบคำประพันธ์ และสรุปย่อนิทานประโลมโลกภาคใต้ จำนวน 26 เรื่อง²⁷

²⁶ สรุปจาก: องค์การบริหารส่วนจังหวัดชุมพร, นิทานพื้นบ้านจังหวัดชุมพร. (ม.ป.ท, 2525).

²⁷ อุดม หนูทอง, วรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้ ประเภทนิทานประโลมโลก. (สงขลา: โครงการส่งเสริมภาษาและวัฒนธรรมภาคใต้, ม.ป.ป.)

ชวน เพชรแก้ว และคนอื่น ๆ ได้เสนอผลงานค้นคว้าเกี่ยวกับวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้ เรื่อง นายกัน วันคาร ไสหสนิมิตร โดยการปริวรรตเนื้อเรื่องและอภิธานศัพท์²⁸

ปราณี ชวัญแก้ว ได้เสนองานวิจัยเรื่อง วรรณคดีชาวบ้านจาก "มุกคำ" คำบสร่อนพิบูลย์ การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะรวบรวมและเผยแพร่วรรณคดีชาวบ้านที่ปรากฏต้นฉบับตัวเขียนในหนังสือมุกคำ คำบสร่อนพิบูลย์ จำนวน 3 เรื่อง คือ เรื่องพระรตเมรี หอยสังข์ และวันคาร โดยศึกษาที่มาของเรื่อง ขรมนิยมนิยมในการแต่ง จุดมุ่งหมายในการแต่ง ลักษณะคำประพันธ์ แนวคิด การดำเนินเรื่อง วัฒนธรรมประเพณี พร้อมทั้งเปรียบเทียบกับวรรณคดีแบบฉบับเรื่องกาพย์พระไชยสุริยา ของสุนทรภู่ บทพระราชนิพนธ์เรื่อง สังข์ทอง จากปัญญาสชาดก พร้อมทั้งสรุปถึงความสำคัญที่ได้จากการศึกษาวิจัย คือ

1. พุทธศาสนามีอิทธิพลต่องานสร้างสรรค์ทางวรรณคดีของชาติ
2. วรรณคดีชาวบ้านชี้ให้เห็นโครงสร้างที่มีแบบแผนของวรรณคดีไทยยิ่งขึ้น
3. วรรณคดีชาวบ้านย่อมสะท้อนภาพชีวิต และสังคม วัฒนธรรมประเพณี²⁹

ศูนย์วัฒนธรรมภาคใต้ วิทยาลัยครูสุราษฎร์ธานี ได้ตีพิมพ์เผยแพร่วรรณกรรมท้องถิ่นอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี เรื่อง กษาตง เป็นวรรณกรรมที่มีต้นฉบับเป็นหนังสือบุคที่เก่าแก่อายุหนังสือประมาณ 120-130 ปี เป็นวรรณกรรมที่นิยมอ่านกันแพร่หลายในสมัยโบราณ และปัจจุบันยังมีผู้สูงอายุบางคนที่เป็นคนท้องถิ่นยังพอจำเรื่องราวได้บ้าง

²⁸ ชวน เพชรแก้ว และคนอื่น ๆ, เรื่องเกียม, หน้า 18-212.

²⁹ ปราณี ชวัญแก้ว เรื่องเกียม, หน้า 6-7.

ประพนธ์ เรื่องณรงค์ ไท้เสนองานวิจัยเรื่อง พระวรวงศ์ : วรรณกรรมจังหวัดสุราษฎร์ธานี : การศึกษาเชิงวิเคราะห์ การวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนอักษรวิธี และส่วนวรรณกรรม เป็นวรรณกรรมพื้นบ้านที่มีเนื้อเรื่องสอดคล้องกับภูมิปัญญาในท้องถิ่นปัจจุบัน และเป็นวรรณกรรมที่ปรากฏแพร่หลายในท้องถิ่นจังหวัดสุราษฎร์ธานีและจังหวัดใกล้เคียง³⁰

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขั้นรวบรวม เริ่มต้นศึกษาความคิดพื้นฐานของวรรณกรรมท้องถิ่น จากนั้นจึงสำรวจและรวบรวมข้อมูลที่เป็นหนังสือบุกเรื่องไกรสิทธิ์ และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง
2. บันทึกแถบเสียง สัมภาษณ์ชาวบ้านที่มีภูมิปัญญาอยู่ในท้องถิ่นจังหวัดชุมพร และมีความรู้เรื่องไกรสิทธิ์
3. กำหนดกฎเกณฑ์การศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับลักษณะการบันทึกตัวอักษร อักษรวิธี และศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาบ้านสังคมและวรรณกรรม
4. วิเคราะห์ลักษณะเฉพาะของวรรณกรรมเรื่องไกรสิทธิ์ เกี่ยวกับลักษณะการบันทึกตัวอักษร อักษรวิธี วิเคราะห์เชิงสังคมเกี่ยวกับค่านิยมและความเชื่อ วิเคราะห์เชิงวรรณกรรมเกี่ยวกับโครงเรื่อง ตัวละคร และธรรมเนียมนิยมในการแต่ง
5. สรุปผลการวิจัยและเสนอแนะ

---

³⁰ ประพนธ์ เรื่องณรงค์, "พระวรวงศ์ : วรรณกรรมจังหวัดสุราษฎร์ธานี : การศึกษาเชิงวิเคราะห์," วิทยานิพนธ์ปริญญาโท บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2523, หน้า 8.

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. การวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางสำหรับการค้นคว้า หรือศึกษาแง่คิดบางประการ แก่ผู้ที่ทำงานวิจัยเกี่ยวกับวรรณกรรมพื้นบ้านต่อไป
2. การวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ในการศึกษาลักษณะการจารึก หรือบันทึกตัวอักษรและอักษรวิธีภาษาถิ่นใต้
3. การวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ในการศึกษาคติชนวิทยาจากถ้อยคำและเนื้อหา ในวรรณกรรม
4. การวิจัยครั้งนี้จะช่วยในการ เผยแพร่วรรณกรรมภาคใต้
5. การวิจัยครั้งนี้จะเป็นตัวอย่างหนึ่งของภาคปฏิบัติตามแนวการศึกษาวิชาภาษา ถิ่นและวิชาจารึก

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. การวิจัยครั้งนี้ จะทำการวิจัยเฉพาะวรรณกรรมเรื่องไกรสิทธิ์ จากฉบับที่ ปรากฏหลักฐานในท้องถิ่นอำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร
2. การอ้างอิงวรรณกรรมเรื่องไกรสิทธิ์ฉบับอื่น จะอ้างอิงเฉพาะในรูปแบบตัว อักษรและอักษรวิธีที่ปรากฏในฉบับที่พบในท้องถิ่นอำเภอหลังสวน ซึ่งมีเพียงบุคเดียว คือ บุค 2 และฉบับที่พบในท้องถิ่นอำเภอสวี จังหวัดชุมพร ซึ่งมีเพียงบุคเดียว คือ บุค 4
3. เนื่องจากวรรณกรรมเรื่องไกรสิทธิ์ทั้ง 3 ฉบับมีเนื้อหาเหมือนกัน จึงไม่มีการ เปรียบเทียบทางค่านเนื้อหา
4. ลักษณะอักษรและอักษรวิธีภาคใต้ ที่จะวิเคราะห์ในบทที่ 2 นั้น จะวิเคราะห์ เฉพาะที่ปรากฏในวรรณกรรมเรื่องไกรสิทธิ์ ฉบับที่ใช้เป็นหลักในการวิเคราะห์เพื่อเขียนวิทยานิพนธ์ครั้งนี้เท่านั้น แต่จะมีการอ้างอิงถึงวรรณกรรมเล่มอื่นบ้าง เช่น
  - 4.1 จะวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบรูปแบบของพยัญชนะในวรรณกรรมเรื่อง ไกรสิทธิ์ กับรูปแบบของพยัญชนะที่ปรากฏในหนังสือบุคอีก 4 เล่ม คือ
    - 4.1.1 คำานพระชาตุเมืองนครศรีธรรมราช ฉบับ 44 ก .โดย จะใช้ชื่อในตารางเปรียบเทียบว่า "44 ก"

4.1.2 คำานพระบรมราชาตุมเมืองนครศรีธรรมราช ฉบับ 44 ข โดยจะใช้ชื่อในตารางเปรียบเทียบว่า "44 ข"

4.1.3 คำานพระราชาตุมเมืองนครศรีธรรมราช ฉบับ 44 ค โดยจะใช้ชื่อในตารางเปรียบเทียบว่า "44 ค"

4.1.4 พระบวรศรีรัตนมหาราชาตุมเมืองนครศรีธรรมราช ฉบับ 44 ง โดยจะใช้ชื่อในตารางเปรียบเทียบว่า "44 ง"

4.2 จะมีการอ้างถึงเพื่อเปรียบเทียบอักขรวิธี จากวรรณกรรมเรื่องไกรสิทธิ์ ฉบับอื่นบ้าง ดังนี้

4.2.1 ฉบับที่ปรากฏหลักฐานในท้องถิ่นอำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ซึ่งมีเพียงมุก 2 โดยจะใช้ชื่อว่า "ฉบับเทียบ 1"

4.2.2 ฉบับที่ปรากฏหลักฐานในท้องถิ่นอำเภอสวี จังหวัดชุมพร ซึ่งมีเพียงมุก 4 โดยจะใช้ชื่อว่า "ฉบับเทียบ 2"

4.3 เมื่อมีการเปรียบเทียบวรรณกรรมเรื่องไกรสิทธิ์ในลักษณะข้อ 4.1 และ 4.2 จะใช้ชื่อวรรณกรรมเรื่องไกรสิทธิ์ ฉบับที่นำมาวิเคราะห์ว่า "ไกรสิทธิ์"

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

แผนที่จังหวัดชุมพร 31

31 ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดชุมพร, เมืองชุมพร (ชุมพร: น.ป.ท., น.ป.ป.),